

Brieven voor Sara

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Ángeles Doñate

Brieven voor Sara

Vertaald uit het Spaans
door Hendrik Hutter

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 4145 8

© 2015 Ángeles Doñate Sastre

Translation rights arranged by Sandra Bruna Agencia Literaria,
S.L. through SvH Literarische Agentur

© 2018 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Hendrik Hutter

Citaten, p. 5 uit: Fernando Pessoa, *Mijn droom is van mij*, Amsterdam, Arbeiderspers 1995, vertaling Harrie Lemmens; p. 72 en 160 uit: Rainer Maria Rilke, *Brieven aan een jonge dichter*, Amsterdam, Uitgeverij Balans 2004, vertaling Theodor Duquesnoy; p. 182 uit: Franz Kafka, *De gedaanteverwisseling en andere verhalen*, Amsterdam, Athenaeum 2016, vertaling Willem van Toorn; p. 191 uit: Franz Kafka, *Brieven aan Milena*, Amsterdam, Uitgeverij Querido 1967, vertaling Nini Brunt; p. 324 uit: Paul Auster en J.M. Coetzee, *Een manier van vriendschap. Brieven 2008-2011*, Amsterdam, Uitgeverij Cossee 2012, vertaling Peter Bergsma en Ton Heuvelmans; p. 326, 327 uit: Franz Kafka, *Brieven aan Felice 1912-1913*, Uitgeverij Querido 1974. Vertaling Nini Brunt.
Oorspronkelijke titel *El invierno que tomamos cartas en el asunto*
Oorspronkelijke uitgever © Ediciones B, S.A., Barcelona
Omslagontwerp Wil Immink Design
Omslagillustratie © Irene Lamprakou / Trevillion Images
Foto auteur © Mandela Photography

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Alle liefdesbrieven zijn
Belachelijk.
Het waren geen liefdesbrieven waren ze niet
Belachelijk.

Ook ik schreef in mijn tijd liefdesbrieven,
Net als alle andere
Belachelijk.

Als er liefde is, moeten liefdesbrieven
Dat zijn:
Belachelijk.

Maar uiteindelijk
Zijn alleen zij die nooit
Liefdesbrieven
Hebben geschreven
Belachelijk.

Was ik maar terug in de tijd dat ik
Liefdesbrieven schreef,
Zonder te merken hoe
Belachelijk.

Nu echter zijn
Mijn herinneringen
Aan die liefdesbrieven
Belachelijk.

(Alle aanstellerige woorden
En alle aanstellerige gebaren
Zijn van nature
Belachelijk.)

Papieren herinneringen

Een van de aangename kanten van het lezen van oude brieven is de wetenschap dat je ze niet hoeft te beantwoorden.

LORD BYRON

‘Wie heeft er nog een postbode nodig in een wereld waarin geen brieven meer worden geschreven?’ zei Sara, die zo terneergeslagen was dat ze haast niet uit haar woorden kwam.

Haar bedroefde, rafelige stem bleef in de lucht hangen. Er volgde een doodse stilte die doordrong tot alle hoeken en gaten van het huis.

Rosa, haar onderbuurvrouw, kreeg opeens het gevoel dat de winter was ingetreden, in haar dorp en in haar hart. Ze keek naar de tegels op de muren van haar keuken. Een aantal daarvan waren gebarsten. Vervolgens richtte ze haar blik op het kastje met de pannen en de borden en daarna op de voorraadkast, die Sara haar had helpen vullen. Ze was tachtig, en op sommige dagen had ze niet eens voldoende energie om dat eenvoudige klusje in haar eentje te klaren.

Verstrooid wreef de oude vrouw over de twee gouden trouwringen aan haar vrijwel doorzichtige linkerhand. Wanneer iets haar

niet beviel, zocht ze steevast haar toevlucht bij die ringen. Ze was er heilig van overtuigd dat Abel bij haar was en haar kracht gaf, waar hij ook mocht zijn.

‘Maar Sara,’ prevelde Rosa, ‘weet je zeker dat...?’

Ze durfde de vraag niet af te maken uit angst voor het antwoord, dat ze desondanks kreeg.

‘Het postkantoor van Porvenir wordt gesloten. Vlak na de kerst moet ik verhuizen naar de provinciehoofdstad. Dat noemen ze herallocatie van middelen, bezuinigingen en weet ik veel wat nog meer... Zoiets stond er in de e-mail van het hoofdkantoor.’

Twee maanden, dacht Rosa.

‘Terwijl ik vijfenveertig ben en drie kinderen heb. Wat een rofstreek!’ ging Sara verder. ‘Ik ben in dit dorp opgegroeid en mijn kinderen zijn hier geboren. Het dorp is één grote familie. Als ik weg moet, wordt alles anders.’

Ze staaarde uit het raam. Fluisterend zei ze, alsof ze tegen zichzelf praatte: ‘In de hoofdstad word ik gek, maar ik moet mijn overplaatsing wel accepteren. Ik heb vier monden te voeden.’

Rosa keek naar de wekker op het nachtkastje. Bijna middernacht. Toen Sara haar had verlaten, was het hart van de oude vrouw op hol geslagen. Ze voelde het nog steeds kloppen bij haar slapen en dat hield haar wakker.

Ze had twee koppen sterke lindebloesemthee gedronken en overeenkomstig het advies van haar dokter een lichte soep gegeten. Daarna had ze de afwas gedaan, linzen in de week gezet voor de volgende dag en de schone was opgevouwen. Maar het was haar niet gelukt om het slechte nieuws van zich af te zetten: haar bovenbuurvrouw werd overgeplaatst! Ze kon zich gewoon niet voorstellen dat Sara niet meer in Porvenir zou wonen.

Rosa stond op en zocht in de kast naar haar tas met breiwerk. Het dorp is niet bijzonder, heeft geen preromaanse kapelletjes en geen helden uit de onafhankelijkheidsoorlog, maar het is óns

dorp, dacht ze. En dat was reden genoeg om ervan te houden.

Porvenir was een doolhof van nauwe straatjes met allemaal huizen van natuur- en leisteen. Ook een tiental boerderijen in de omgeving behoorde ertoe. Maar sinds kort werd het dorp van amper duizend inwoners nagenoeg verstikt door een ring van nieuwe buitenwijken. Rosa kende de mensen die daar woonden niet. Volgens haar waren het slechts passanten, aangelokt door de hogesnelheidslijn en de stijgende huizenprijzen. Hoe was het mogelijk dat Sara, haar lieve Sara, eerder vertrok dan zij? vroeg ze zich af.

Ze dacht terug aan de dag dat Sara werd geboren, een dag waarop het hard sneeuwde en iemand plotseling op de deur bonsde. Het was de bovenbuurman met een lijkleek gezicht. Een paar maanden daarvoor was hij naar Porvenir verhuisd om er als postbode te werken. Wanhopig vertelde hij dat zijn vrouw aan het bevallen was en dat de arts niet op tijd zou komen. Rosa keek naar haar handen, maar wist dat ze geen keus had.

‘Je moeder en ik hebben je op de wereld gezet,’ zei ze altijd tegen Sara toen die nog een kind was. ‘Je vader viel flauw bij de eerste druppel bloed en de arts kwam pas toen we jou al helemaal schoon hadden gemaakt.’

Voor Rosa was dat het moment waarop ze het dichtst bij het baren van een kind was geweest, want zelf was ze onvruchtbaar.

Rosa voelde een steek van angst. Ze ging in haar luie stoel in de huiskamer zitten en pakte de leuning en stevig vast. Helder denken kon ze niet, maar één ding wist ze zeker: als Sara werd overgeplaatst, zou ze alleen in dit huis achterblijven. Ze beefde bij de gedachte alleen al.

De eerste keer dat ze hier sliep, was met Abel geweest, tijdens hun huwelijksnacht.

Het was een eenvoudig en solide huis van okerkleurige stenen. De bouwer had zich maar één uitspatting veroorloofd: een wind-

wijzer met een smeedijzeren uil. ‘Het dier van de wijsheid,’ zei ze dikwijls tegen haar man.

Op de begane grond was de garage. Zij woonden op de eerste verdieping, en haar schoonouders zaten op de tweede. Na hun overlijden had haar man het huis geërfd. Toen ze hoorden dat ze nooit kinderen zouden krijgen, besloten ze de niet-bewoonde verdieping te verhuren. En daar zou Sara een paar maanden later worden geboren. Voor Rosa was dat een gelukkige tijd.

Door de herinneringen verdwenen haar hartkloppingen bijna: het meisje dat de trap tussen de twee verdiepingen op en af rende, kaarten op zaterdag, lekker kletsen tijdens het ophangen van de was op het dakterras, samen bramen zoeken in de zomer.

Maar op een kwaai dag viel de duisternis in. Abel kwam om bij een auto-ongeluk.

Jaren later trouwde Sara en kreeg ze haar eerste kind, haar tweede en haar derde. Maar niet lang daarna ging Sara’s man ervandoor. Hij liet haar achter met de kinderen en een stapel onbetaalde rekeningen. Haar ouders, die zich machteloos voelden tegenover het onheil van hun dochter, werden op een gegeven moment ziek. En zoals Rosa altijd zei: ‘Ik heb jou geholpen om ter wereld te komen, Sara, en ik heb je moeder geholpen om die te verlaten.’

Langzaam maar zeker werd de leegte die de afwezigen achterlieten gevuld door de levenslust van de drie kleintjes. Sara en Rosa raakten gewend aan hun verlies en hadden een zekere rust gevonden, een rust die nu echter werd bedreigd door een e-mail uit de hoofdstad.

Rosa begon te breien om weer tot bedaren te komen. Maar na elke steek begon ze opnieuw te piekeren. Wat zou er van Sara en haar kinderen worden, zo ver van Porvenir, van de bewoners van het dorp en de velden eromheen? En wat zou er van haarzelf worden als zij er niet meer waren? Al vond ze dat laatste wel een beetje een egoïstische gedachte.

Opeens liet ze de breinaalden op haar schoot vallen. Er was

nog iets anders wat haar zorgen baarde. Als de enige postbode van het dorp werd overgeplaatst naar de provinciehoofdstad, zou het postkantoor na meer dan honderd jaar worden gesloten, en die vaststelling gaf haar het gevoel dat het dorp werd bedreigd door een ramp van apocalyptische proporties. Iedereen sliep, zich niet bewust van wat hun boven het hoofd hing, behalve zij, een slape-loos oud vrouwtje dat niets kon doen om die ramp te voorkomen.

Ze werd overmand door vermoeidheid, maar wist dat uitrusten geen soelaas zou bieden. Toch besloot ze weer naar bed te gaan.

Er waren inmiddels twee uur verstreken, maar ze lag alsmaar te staren naar de wijzers van de wekker. Haar geest was niet in staat om rustig te worden. De ene gedachte trok de andere tevoorschijn, alsof ze een bolletje wol afrolde.

Ineens begon de tijd achteruit te lopen en zag ze zichzelf toen ze nog jong was, toen ze wél zou hebben geweten wat haar te doen stond. Ze was een kordaat meisje dat nooit stilzat. Wanneer ze de juffrouw niet hielp met de wildste kinderen in de klas, leerde ze breien van haar grootmoeder of stond ze naast haar vader in diens kruidenierswinkel.

Haar dadendrang was ook de reden dat Abel verliefd op haar werd. ‘Voor jouw enthousiasme is geen zee te hoog,’ zei hij tegen haar op hun bruiloft. De mooiste dag van haar leven... of bijna. Een naam die ze al jaren niet had uitgesproken, lag haar plotseling voor op de tong: Luisa. ‘In het verleden sluimeren ook pijnlijke herinneringen. Wanneer je de paden van het geheugen bewandelt, loop je het risico dat je ze wakker maakt,’ zei ze tegen zichzelf terwijl ze een traan wegveegde.

Vanaf de eerste dag op school waren Luisa en zij onafscheidelijk geweest. Net een tweeling. Waar de een ging, ging de ander. Haar vriendin woonde in het verste huis, vlak bij de gemeentegrens met een ander dorp. Ze was verlegen, lief en rustig. Een perfecte aanvulling op een wandelend kruitvat als Rosa. Ze speelden elke dag

met elkaar, zowel in de zomer als in de winter. In de loop der jaren gingen ze samen van de letters en de sommen naar de naailessen en de huishoudvakken.

Ze zetten hun poppen in een hoek en pakten de fiets. Op een middag toen ze een tochtje maakten, werden ze een paar kilometer buiten het dorp overvallen door een regenbui en renden ze halsoverkop naar de kleine kapel van de Maagd van de Pelgrim, die langs de weg stond. Het was niet veel meer dan een vierkant van steen met een houten dak dat half verrot was.

De klopper op de deur had de vorm van een engel, een schele engel. Volgens de overlevering was hij gemaakt door een wraakzuchtige smid die was getrouwd met een boerin. Zij was weduwe en had al een kind, een grote vlegel die hem het leven zuur maakte. Op een dag was de smid zo kwaad dat hij in zijn werkplaats een klopper maakte met het gezicht van zijn stiefzoon, die scheel was. Hij keek het metalen gezicht ernstig aan en zei: ‘Vanaf nu krijg je alle klappen die je verdient, al ben ik niet degene die je die klappen zal geven, want dan krijg ik op mijn kop van je moeder.’

De twee vriendinnen hielden de traditie hoog en sloegen een paar keer met de klopper. Toen ze de deur hadden opengeduwd, wachtte hun een grote verrassing. Op de grond zat een jongen die iets ouder was dan zij. Naast hem lag een olijfgroene plunjezak. Zijn donkere ogen glinsterden in het halfduister van de kapel. Hij glimlachte naar hen, en dat stelde de twee vriendinnen gerust. Ze kenden hem, maar geen van beiden wist precies waarvan.

Ze gingen naast hem zitten en wachtten tot het ophield met plenzen. Hij vertelde dat hij die dag naar het dorp terugkeerde omdat zijn militaire dienst erop zat. Hij hield zijn grote, sterke handen geen moment stil, en ze leken Rosa vast te pakken zonder haar aan te raken.

De tijd vloog voorbij. Toen het opklaarde, ging de soldaat er als een haas vandoor, vrijwel zonder afscheid te nemen, want hij wilde zo snel mogelijk naar zijn vrienden toe. Hij zei niet hoe hij heette,

maar dat was ook niet nodig. Nog diezelfde avond kwamen ze dat te weten: Abel.

In de weken daarna spraken de twee vriendinnen nauwelijks over de jongen, maar allebei moesten ze steeds vaker aan hem denken.

Ze zagen hem pas weer op het dansfeest aan het eind van de zomer. Die avond zag Luisa er bijzonder mooi uit, en Abel danste meer met haar dan met de andere meisjes. Rosa besloot haar ontluikende gevoelens te begraven onder een dikke laag onverschilligheid, want ze dacht dat ze geen enkele kans maakte.

Na het feest was Luisa niet meer in staat om met hem te praten: ze was te verlegen. Wanneer ze hem op straat zag, dook ze een portiek in om zich te verbergen. En als ze elkaar tegenkwamen in een winkel, boog ze het hoofd en keek ze pas weer op wanneer ze zeker wist dat hij was vertrokken. Ze was tot over haar oren verliefd of dacht in elk geval dat ze dat was. Ze verloor haar eetlust en had totaal geen oog meer voor andere dingen.

Rosa schrok ervan en stelde haar vriendin voor om de koe bij de hoorns te vatten. Ze smeedden een plan dat op het eerste gezicht perfect leek: Rosa zou het vertrouwen van de jongen winnen om erachter te komen of Luisa's gevoelens werden beantwoord. Zij zou hun koppelaarster worden. Dat idee bracht het gemoed van Luisa tot bedaren en in zekere zin ook dat van Rosa.

Maar het is moeilijk om een rivier tegen te houden wanneer die eenmaal is gaan stromen, zei Rosa in gedachten tegen zichzelf. En dat was wat er gebeurde: de passie die Abel bij haar opwekte toen ze hem leerde kennen, werd elke dag sterker. Haar verstand wilde Luisa helpen, maar haar hart maakte dat onmogelijk.

En hem overkwam hetzelfde. De herinnering aan dat lieve meisje op het dansfeest werd overschaduwd door de aanraking van Rosa's hand. Het hele dorp had door wat er speelde behalve zichzelf. De roddelantantes in het dorp zeiden steevast: 'Drie is te veel.'

'Ten slotte gebeurde wat er moest gebeuren,' zuchtte Rosa. Op

een avond verklaarde Abel haar de liefde, en zij was niet bij machte om hem af te wijzen. Drie maanden later waren ze getrouwd.

Ze durfden Luisa niet onder ogen te komen en lieten elke gelegenheid voorbijgaan om haar te spreken. Ze kreeg geen enkele uitleg, niet van Rosa en niet van Abel. De dag van hun huwelijk was de laatste dat ze haar zagen.

Zestig jaar later dacht Rosa terug aan die dag. Luisa stond achter in de kerk. Ze had zwarte kleren aan. Toen de priester zei: 'U mag de bruid kussen,' opende ze de grote deur, liep naar buiten en verdween om nooit meer terug te keren.

Aanvankelijk miste Rosa haar niet, want ze was dronken van geluk. Een paar weken later deed ze nog een poging om haar te zien: ze ging naar haar huis, maar haar ouders vertelden dat ze het dorp had verlaten. Ze zou er nooit achter komen waar ze heen was gegaan.

'Jouw afwezigheid nam een te grote plaats in ons leven in...' mompelde Rosa, verdiept in haar herinneringen, hoewel zij en haar man er nooit aan twijfelden dat ze de juiste beslissing hadden genomen. Van begin tot eind hielden ze hartstochtelijk van elkaar, en de enige smet op hun huwelijk was dat ze geen kinderen kregen.

'Woorden die we niet uitspreken zijn ankers die ons naar beneden trekken,' zei Rosa vaak bij zichzelf. En die nacht ontdekte ze dat de woorden die ze vóór de bruiloft niet tegen Luisa had gezegd nog steeds zwaar op haar drukten. Misschien was dat de enige schuld die ze niet had afgelost. Was het te laat om dat alsnog te doen?

Ze trok het laatje van haar nachtkastje open en haalde er een vergeelde foto van Abel uit. De foto was gemaakt tijdens de eerste kerst dat ze getrouwd waren. Hij lachte breeduit, en daarom was dat Rosa's lievelingsportret.

'Abel, jij zei toch altijd dat dingen niet zomaar gebeuren? Het moet dus een reden hebben dat ze van plan zijn om Sara over te

plaatsen en het postkantoor in ons dorp te sluiten. En het is toch ook geen toeval dat ze het aan mij vertelde, aan een arme oude vrouw met een rammelend hart?' Zachtjes drukte ze haar lippen op de foto en glimlachte. 'En dat ik juist nu aan Luisa moet denken, kan evenmin een speling van het lot zijn.'

Ze zweeg even.

'Iemand zit te wachten tot ik iets doe, Abel! Misschien Sara, of jij, of misschien wel Luisa... En omdat jullie gek zijn, denken jullie vast dat ik alles wel even zal oplossen. Dit overkomt me omdat ik altijd zo vastberaden en koppig ben geweest... Maar ik ben geen twintig meer, hè. Dat moet je niet vergeten.'

Peinzend keek ze naar de foto.

'Maar jong geleerd, oud gedaan.' Er verscheen een schalkse glimlach op haar gezicht. 'En misschien, heel misschien... vind ik wel een manier om iets voor Sara te doen, en voor het dorp. En ik zou zelfs mijn schuld kunnen aflossen.'

Ze hield de foto tegen haar borst en sloot haar ogen.

Vlak voordat ze in slaap viel, stelde ze zich voor dat ze langzaam naar het postkantoor liep. Ze ging naar binnen, bleef staan voor de balie, stak vervolgens een hand onder haar blouse en zocht iets, precies op de plek van haar hart.

Rosa

Porvenir, 9 november

Lieve Luisa,

VERSCHEUR DEZE BRIEF NIET, ALSJEBLIEFT. Nog niet.

Geef mij en dit schrijven een kans. Ik ben zo brutaal je te vragen, door middel van deze zinnen en alinea's en misbruik makend van jouw grootmoedigheid, om eerst een paar pagina's te lezen voor je over ons lot beslist.

Ik weet zeker dat je mijn handschrift herkent, zoals ik ook het jouwe direct zou herkennen, ongeacht alle jaren die intussen zijn verstreken. Je weet wie ik ben. Mijn l'en staan niet meer zo rechtop als vroeger en mijn s'en hebben niet meer de elegante krullen die juffrouw Ingrid ons leerde maken tijdens de lessen schoonschrijven. Maar toch denk ik dat je ze meteen zult kunnen thuisbrengen. Zelf ben ik nooit die grappige petjes vergeten die jij altijd boven de i's tekende, zodat ze het niet koud zouden krijgen.

Vergeef me, ik dwaal af... Die ondeugd is met de jaren alleen maar erger geworden. Ik verlies me in mijn eigen woorden en niet alleen wanneer ik praat, maar ook wanneer ik bid of denk.

Ik beseft dat ik het recht niet heb om na meer dan zestig jaar de rust in jouw huis te verstoren. Geloof me dat ik dat ook niet zou doen als het niet hoognodig was. Ik beseft tevens dat je deze brief vele jaren eerder had moeten krijgen. Het zal een schrale troost voor je zijn te horen dat ik hem in werkelijkheid al heel lang geleden heb geschreven. Wat je nu leest is de zoveelste versie van een brief die ik inmiddels zestig jaar aan het schrijven ben.

Ooit heb ik hem zelfs meer dan een halfjaar in mijn handtas bewaard terwijl ik de moed probeerde te verzamelen om hem naar je toe te sturen. Maar wanneer ik

naar de brievenbus liep, begonnen mijn handen te trillen en deed ik het toch maar niet... Ten slotte was de brief zo verkreukeld dat je adres niet meer te lezen was.

En zo ging het leven voorbij.

Wat net zo onontbeerlijk leek als de lucht die we inademen, werd op een dag iets wat ik nog moest doen, maar niet meer zo dringend was. Vervolgens werd het belangrijk en daarna een van de goede voornemens die ik elke eerste januari maakte.

Wat moest jij altijd hard lachen om mijn tien voornemens voor het nieuwe jaar toen we nog jong waren! Ik begon ze op te stellen na die kerst dat mijn tante Margarita me die kleine houten kist had gegeven, je weet wel, met die geschilderde feetjes erop. Voordat we op 31 december naar bed gingen, schreven we samen mijn eerste tien voornemens op, en die stopten we erin. Weet je nog? Ik vraag me af waar die kist gebleven is... Ik bedoel niet die van tante Margarita zelf, want die ligt in nis 2011 F, tussen 2011 E, waar mijn ouders rusten, en 2011 G, van Herminia, die van de sigarenwinkel.

Nee, ik vraag me af waar mijn kist met goede voornemens is...

Nu eens ging het om het schilderen van het huis, dan weer om het bezoeken van mijn zuster of fitnessen of me inschrijven voor een kookcursus. Maar jou een brief schrijven stond ook onveranderlijk op de lijst. Maar toch schrijf ik je pas dit jaar, het eerste waarin ik geen tien voornemens heb opgesteld.

Nu zul je je afvragen waarom ik na een heel leven lijstjes maken daar afgelopen januari mee ben gestopt. Nou, om eerlijk te zijn dacht ik niet dat ik deze kerst zou halen. Elf maanden geleden kreeg ik namelijk te horen dat ik een zwak hart heb. Een paar weken terug vroeg ik wederom aan mijn dokter hoe ik ervoor stond, en toen zei hij letterlijk: 'Een voordeel van ouderdom is dat aandoeningen zich minder snel ontwikkelen.' Dus ik ben er nog steeds. Maar nu Kerstmis voor de deur staat en ik het opnieuw een jaar heb volgehouden, moet ik weer de hele tijd denken aan die brief, net als toen, net als in het begin.

Jij bent het voornemen dat ik nog moet uitvoeren.

In die zestig jaar heb ik de keuken vier keer geschilderd, heb ik me opgegeven en afgemeld voor cursussen tuinieren en ben ik een vermaarde kokkin geworden, vooral vanwege mijn apple pie, een typisch Amerikaanse taart die ik heb geleerd van een tv-programma.

Die brief aan jou, jij, jullie zijn de schuld die ik nog moet aflossen.

En waarom heb ik juist vandaag besloten om je te schrijven? Ik zal je niet voor de gek houden: omdat Sara, een aardige jonge vrouw van wie ik veel hou, in de problemen zit. Zij is de postbode van Porvenir en mijn bovenbuurvrouw. Je zult me terecht vragen wat dat met jou van doen heeft. Ik zal het je uitleggen.

Sara wordt naar de stad overgeplaatst en het postkantoor in het dorp gaat dicht. En dan hebben we geen postbode meer. Zoals je weet, sturen jonge mensen alles via hun computer naar elkaar, dus voor de paar oudjes die er nog zijn, hoeft er alleen maar een paar keer per week een bezorger in een bestelbusje langs te komen.

Ik wil iets doen om Sara te helpen, om Porvenir te helpen. En om mijn schuld bij jou af te lossen.

De oplossing kwam tot me in een droom: ik stond in het postkantoor en van onder mijn blouse haalde ik een envelop tevoorschijn met daarop jouw naam in mijn handschrift. Sara heeft een brief nodig die ze kan bezorgen. En ik moet jou iets vertellen.

En nu zeg ik dan eindelijk tegen je wat ik toen niet durfde te zeggen: ik werd verliefd op Abel en ben dat nog steeds, al is hij inmiddels bijna dertig jaar dood. Maar wat maakt dat uit als ik nog steeds het gevoel heb dat hij elke dag bij me is?

Abel kwam om het leven bij een auto-ongeluk. Waarschijnlijk heb je dat gehoord, hoewel ik je niet op de begraafplaats heb gezien. We konden geen kinderen krijgen. Dat was het enige geluk dat God ons heeft ontzegd.

Dat wij verliefd op elkaar werden, was niet het plan dat jij en ik hadden bedacht, dat weet ik. Het was ook niet mijn bedoeling. Het gebeurde gewoon.

Je wilt niet weten hoe vaak ik heb teruggedacht aan die regenachtige dag waarop we een tochtje waren gaan maken. Toen we gingen schuilen in de kapel van de Maagd van de Pelgrim wisten we niet wat ons daar wachtte: de liefde en een breuk. De twee kanten van dezelfde medaille die de naam Abel droeg. Daar zagen we hem voor het eerst, weet je nog?

In de loop der jaren werd het een kwelling om langs de kapel te rijden. Ik ben er al een halve eeuw niet meer geweest. Ben jij er nog weleens heen gegaan? Zijn de houten balken nog intact? Hangt de klopper met die schele engel er nog? Als dat zo is, moet hij intussen helemaal verroest zijn...

Ik vraag je niet om vergeving, want ik heb er geen spijt van. Ik praat het ook

niet goed. Ik heb je verraden. Je zou kunnen denken dat ik dat deed toen ik verliefd werd op Abel of toen ik liet gebeuren dat hij verliefd werd op mij. Maar dat is niet zo. Ik heb het gevoel dat ik je heb verraden toen ik het niet aan jou vertelde, toen ik het tussen ons liet komen zonder je zelfs maar de hand te reiken. Ik was gelukkig maar niet genereus. Er was genoeg plaats voor jou in ons leven, maar die hebben we je niet aangeboden.

‘Kon ik het maar aan Luisa vertellen...’ Als ik alle keren dat ik dat tegen mezelf heb gezegd achter elkaar zou zetten, zou de rij woorden langer zijn dan de Chinese Muur! Uiteraard had ik ook andere vriendinnen. Jij ongetwijfeld ook. Maar ik vlei me met de gedachte dat geen van hen de leegte heeft kunnen vullen die ik achterliet, zelfs niet als je me al die jaren hebt gehaat.

De leegte die jij in mijn hart achterliet, heeft in elk geval niemand gevuld.

Wanneer ik aan jou denk, vraag ik me een hele hoop dingen af. Het allerbelangrijkste: ben je gelukkig geweest? Kon ik je dat maar horen zeggen! Ben je getrouwd? Heb je kinderen gekregen? Werkte je? Ben je naar Parijs gegaan, zoals je altijd droomde? Heb je uiteindelijk de tango leren dansen?

Waar ben je heen gegaan, Luisa? Aanvankelijk dacht ik dat je je verschanste in jullie huis buiten het dorp. Maar na een jaar geloofde ik wat je ouders van begin af aan tegen mij zeiden: dat je uit Porvenir was weggegaan.

Toen zij nog leefden, koesterde ik de hoop dat je ooit zou terugkeren. Na hun overlijden bleef je jongere broer er wonen. Hij kwam weinig in het dorp. Ik neem aan dat hij liever naar de hoofdstad ging als hij wat nodig had. Ik hoorde dat hij trouwde toen hij al wat ouder was en dat hij en zijn vrouw hadden besloten om naar Duitsland te emigreren. In tegenstelling tot jouw ouders hield hij er niet zo van om voor het vee te zorgen.

Tegen die tijd waren er al vele jaren verstreken. Ik dacht dat ik je nooit meer zou zien en dat jouw huis op een gegeven moment zou instorten. Een deel van mijn leven, mijn jeugd, zou dan onder het puin begraven worden. Die gedachte deed me enorm veel pijn. Toch gebeurde het niet. Je huis is helemaal dicht, maar iemand gaat er geregeld kijken. En iemand haalt het onkruid bij de voordeur weg.

Dat heeft me ertoe aangezet om je deze brief te schrijven. En jij krijgt hem, of degene die je met de zorg voor het huis hebt belast. Ik weet dat je deze regels vroeg of laat zult lezen. En ik heb zo'n vermoeden dat jij erop zit te wachten.

Ik mis je nog steeds, Luisa, en wanneer ik naar bed ga en mijn ogen sluit, zie ik ons weer samen naar school rennen. En ik hoop dat jij Rosa mist, het ondeugende kind dat jou zo dikwijls in de problemen bracht. Dat kind is onderweg ergens verwenen. Is de Luisa die ik mis wellicht hetzelfde overkomen?

Als er nog iets rest van het meisje dat geen vlieg kwaad deed, dan richt ik me nu tot haar. Ik beseft dat deze brief te laat komt. Ik verwacht ook niet dat je me terugschrijft. Mijn adres laat ik daarom achterwege. Ik wil je alleen maar iets vragen.

Het leven van Sara, een vrouw die jij of ik had kunnen zijn, staat op het punt verwoest te worden. Misschien heb je haar weleens gezien: ze is in onze straten opgegroeid. Ze heeft drie kleintjes die hier ook rondlopen. Hoewel haar leven niet makkelijk is, heeft ze altijd een glimlach op haar gezicht voor wie daar behoefte aan heeft. Haar bazen willen haar overplaatsen naar een plek ver weg. Na meer dan honderd jaar heeft Porvenir dan geen postbode meer. In de hoofdstad zegt men dat wij er niet van houden om brieven te sturen of te krijgen. Hoe durven ze!

Ik zou je dit alles niet vertellen als het niet binnen je mogelijkheden lag om Sara en ons dorp te helpen. Hoe je dat kunt doen? Heel eenvoudig: door net als ik een brief te schrijven. Het maakt niet uit of hij kort of lang is en ook niet of hij goed of slecht is geschreven. En stuur hem naar een andere vrouw in het dorp, want een vrouw zal zeker begrijpen hoe zwaar het is om je kinderen op te voeden terwijl je dierbaren ver weg zijn. En ook al ken je haar niet, deel een paar minuten van jouw dag met haar. Laten we met zijn allen een keten van woorden smeden die zo lang is dat hij tot de hoofdstad reikt en die zo sterk is dat hij door niemand daar kan worden verbroken.

Lieve Luisa, wanneer de postzak van Sara zwaarder begint te worden, weet ik dat je mijn brief hebt gelezen en dat je er nog altijd bent. Mijn oneindige dank.

Ik hou van je,

Rosa

ps Ik herinner me dat je heel erg van lavendel hield. Daarom heb ik wat druppeltjes op de brief gesprenkeld. De geur zorgt er hopelijk voor dat je eerder genegen bent om me te vergeven en om me te helpen bij deze missie.